

მდგრადი ორგანული დაბინძურებლების შესახებ
ეროვნული სამოქმედო გეგმა

2018-2022 წწ.

შინაარსი

მოკლე მიმოხილვაError! Bookmark not defined.
ეროვნული სამოქმედო გეგმის ძირითადი მიზნები 6
ეროვნული სამოქმედო გეგმის პრიორიტეტები..... 6
სამოქმედო გეგმებიError! Bookmark not defined.

ცხრილები:

ცხრილი 1. საკანონმდებლო ბაზის შემუშავების და ინსტიტუციური გაძლიერების გეგმა..... 10
ცხრილი 2. მოდ-პესტიციდების სამოქმედო გეგმა 14
ცხრილი 3. პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCB) სამოქმედო გეგმა 16
ცხრილი 4. პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერები (PBDEs) სამოქმედო გეგმა .. 20
ცხრილი 5. ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) სამოქმედო გეგმა 22
ცხრილი 6. პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებული ქიმიური ნივთიერებების სამოქმედო გეგმა 25
ცხრილი 7. არაგანზრახ წარმოებული მოდ-ის (UPOPs) სამოქმედო გეგმა28
ცხრილი 8. ნარჩენების და მოდ-ის შემცველი მარაგების უსაფრთხო მართვის და დაბინძურების კონტროლის სამოქმედო გეგმა..... 30
ცხრილი 9. მოდ-ით დაბინძურებული ტერიტორიების მართვის სამოქმედო გეგმა 35
ცხრილი 10. მოდ-ის საკითხებში ცნობიერების ამაღლების სამოქმედო გეგმა 40
ცხრილი 11. მოდ-ის კვლევის და მონიტორინგის სამოქმედო გეგმა 50

მოკლე მიმოხილვა

წინამდებარე დოკუმენტი წარმოადგენს მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) შესახებ სტოკჰოლმის 2001 წლის 22 მაისის კონვენციის (SC) მე-7 მუხლის თანახმად შედგენილ, საქართველოში მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) მართვისა და ეტაპობრივად გამოყენებიდან ამოღების ეროვნულ სამოქმედო გეგმას (NIP) (შემდგომში - ეროვნული სამოქმედო გეგმა). საქართველომ სტოკჰოლმის კონვენციის რატიფიცირება 2006 წლის 4 ოქტომბერს მოახდინა, (ძალაში შევიდა 2007 წლის 2 იანვრიდან).

2004 წლიდან სტოკჰოლმის კონვენცია მთელ მსოფლიოში კრძალავს რვა სახის პესტიციდის (ალდრინი, ქლორდანი, 1,1,1-ტრიქლორ-2,2-ბის (n-ქლოროფენილ) ეთანი (DDT), დილდრინი, ენდრინი, ჰექსაქლორი, მირექსი და ტოქსაფენი), ორი სამრეწველო ქიმიკატის (ჰექსაქლორბენზოლი და პოლიქლორირებული ბიფენილები (PCB)) დაწვის პროცესის ორი სახის თანაპროდუქტის (დიოქსინები და ფურანები) წარმოებას, გამოყენებას და გაყიდვას.

2009, 2011 და 2013 წლებში მხარეთა კონფერენციამ (COP) დაამატა ათი მდგრადი ორგანული დამბინძურებელი (მოდ), სახელდობრ, შემდეგი პესტიციდები: ქლორდეკონი, ალფა-ჰექსაქლორციკლოჰექსანი, ბეტა-ჰექსაქლორციკლოჰექსანი, ლინდანი, ენდოსულფანი და პენტაქლორბენზოლი (PeCBz); სამრეწველო ქიმიკატები: კომერციული პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერები (POP-PBDE), ჰექსაბრომ ბიფენილის (HBB), ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD), პერფტოროქტან სულფონმჟავა და მისი მარილები (PFOS) და პერფტოროქტანის სულფონილფტორიდი (PFOSF).

სტოკჰოლმის კონვენცია მხარეებს ავალდებულებს, კონვენციის რატიფიცირებიდან/შესწორებების დამტკიცებიდან ორი წლის ვადაში შეიმუშაონ ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NIP), რომელიც აღწერს ქვეყანაში სტოკჰოლმის კონვენციით აკრძალულ ნივთიერებებთან მიმართებით არსებულ მდგომარეობას და შეიმუშაონ სამოქმედო გეგმები.

საქართველოს პირველი ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NIP) დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 21 აპრილის N907 განკარგულებით „მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების შესახებ ეროვნული სამოქმედო გეგმის დამტკიცების თაობაზე“.

გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) დაფინანსებით და გაეროს გარემოსდაცვითი პროგრამის (UNEP) ტექნიკური მხარდაჭერით საქართველოსთვის მომზადდა ეროვნული სამოქმედო გეგმის (NIP) განახლებული ვერსია კონვენციაში დამატებული ახალი მოდ-ების გათვალისწინებით.

წარმოდგენილი ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NIP) აღწერს საქართველოში მდგრად ორგანულ დამბინძურებლებთან (მოდ) მიმართებით არსებულ ფონურ მდგომარეობას და მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) შემადგენლობასთან მიმართებით არსებულ ვითარებას. ამასთანავე, ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NIP) დეტალურად აღწერს კონვენციის მიერ დაკისრებული ვალდებულებების შესრულების მიზნით საჭირო ღონისძიებებს. ეროვნული

სამოქმედო გეგმის მზადების პროცესში სრულად აღიწერა მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) ყველა ჯგუფი, თავდაპირველი და შემდგომ დამატებული ნივთიერებების ჩათვლით. აღწერა სრულად იძლევა საქართველოში სხვადასხვა კატეგორიის მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) არსებობის შესახებ შეფასების გაკეთების და ასევე სამოქმედო გეგმის განსაზღვრის პრიორიტეტების მინიჭების შესაძლებლობას. თუმცა, ეროვნული სამოქმედო გეგმის განხორციელების პროცესში, მაინც იქნება დამატებით უფრო ვრცელი და ყოვლისმომცველი ინვენტარიზაციების განხორციელების აუცილებლობა.

საქართველოში არ იწარმოება მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების სიაში (არსებულ და ახლად დამატებულ) შემავალი პესტიციდები. აკრძალულია ყველა მდგრადი ორგანული დამბინძურებელი პესტიციდის გამოყენება. თუმცა, ქვეყანაში კვლავ არსებობს პესტიციდების მარაგები. შემორჩენილი პესტიციდების მარაგებს შორის ძირითადი ნაწილი განთავსებულია იაღლუჯას პოლიგონზე, რომლის ფართობიც დაახლოებით 4 (ოთხ) ჰექტარს შეადგენს.

2011-2014 წლების პერიოდში გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) დაფინანსებით განხორციელდა იაღლუჯას პოლიგონის ქიმიური დაბინძურების და გარემოსდაცვითი რისკების დადგენა. ხსენებული პროექტის ფარგლებში მოხდა 230 ტონა პესტიციდის ამოღება, შეფუთვა და მისი გატანა ბელგიასა და საფრანგეთში გასანადგურებლად. პროექტის ფარგლებში განხორციელდა ხსენებული მარაგების დეტალური ინვენტარიზაცია და შემუშავდა პოლიგონის რემედიაციის სამოქმედო გეგმის ალტერნატიული ვარიანტები. 2016 წელს მოხდა დამატებით 208 ტონა ვადაგასული პესტიციდის გატანა საფრანგეთში განადგურების მიზნით.

პოლიქლორირებული ბიფენილებისთვის (PCBs) ჩატარდა პოლიქლორირებული ბიფენილების პირველადი სკრინინგი ელექტრომოწყობილობებში (ტრანსფორმატორები, კონდენსატორები, ამომრთველები).

ჩატარებულმა კვლევამ აჩვენა, რომ ინვენტარიზებული ზეთების 20%-ზე მეტი შეიცავს პოლიქლორირებული ბიფენილებს (პქბ) ზღვრულად დასაშვებ ნორმაზე (50 ppm) მეტი ოდენობით. გარდა ამისა, უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ კომპანიები ახდენენ გამოყენებული ტრანსფორმატორის ზეთების მექანიკურად გაწმენდას და ხელმეორედ გამოყენებას პოლიქლორირებული ბიფენილის შემცველობაზე შემოწმების გარეშე, რაც მთელ სისტემაში ქმნის ე.წ. „ჯვარედინი დაბინძურების“ მაღალ რისკს.

არაგანზრახ წარმოებული (თანაური) მოდ-ბის პოლიქლორირებული დიბენზო დიოქსინების (PCDD)/პოლიქლორირებული დიბენზო ფურანების (PCDF) ინვენტარიზაციის შედეგად განისაზღვრა, რომ 2014 წელს საქართველოში ყველა ძირითადი წყაროებიდან პოლიქლორირებული დიბენზო დიოქსინების (PCDD)/პოლიქლორირებული დიბენზო ფურანების (PCDF) გარემოში გაფრქვევის დონემ 33.4 გ ტოქსიკურობის ექვივალენტი (TEQ) შეადგინა, რომლის ყველაზე დიდი წილი მოდიოდა ფერადი და შავი ლითონების წარმოების სამრეწველო პროცესებზე.

ასევე, პროექტის ფარგლებში განხორციელდა ახალი მოდ-ების წინასწარი ინვენტარიზაცია და შეფასება, რომლის მიხედვითაც დადგინდა, რომ საქართველოს არასდროს უწარმოებია მდგრადი ორგანული დამბინძურებლები და მისი შემცველი მასალები. თუმცა, ხორციელდებოდა ზემოაღნიშნული ნივთიერების შემცველი პროდუქციის ქვეყანაში იმპორტი.

პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP-PBDE) ინვენტარიზაციის შედეგად განისაზღვრა, რომ:

- ქვეყანაში იმპორტირებულ 1975-2004 წლებში წარმოებულ სატრანსპორტო საშუალებებში (სავარძლების პოლიურეთანის ქაფში (PUR)) პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების საერთო რაოდენობა შეადგენს 91 ტონას, რომელშიც 60 ტონა მოდიოდა მსუბუქ ავტომობილებზე, 7 ტონა სატვირთო ავტომობილებზე და 24 ტონა ავტობუსებზე. ხოლო პოლიურეთანის (PUR) ქაფის მიახლოებითი საერთო რაოდენობა ქვეყნის მასშტაბით შეადგენს 10.000 ტონას.
- ელექტრონულ სხივურ მილაკიან (CRT) ელექტრო მოწყობილობებში (ტელევიზორები, კომპიუტერის მონიტორები) პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების დაახლოებითი ოდენობა მერყეობს 4.4ტ და 12.9 ტონას შორის. ხოლო პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების შემცველი პოლიმერული ფრაქციის (პლასტიკი) ჯამური ოდენობა შეადგენს დაახლოებით 5060 ტონას.

ინვენტარიზაციის მიხედვით ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანი (HBCD), პერფტოროქტან სულფონმჟავა (PFOS) და მასთან დაკავშირებული ქიმიური ნივთიერებები დღესდღეობით საქართველოში არ იწარმოება.

თუმცა ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD), პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი მასალების და პროდუქციის ქვეყანაში შემოსვლა ხდება იმპორტის გზით, კერძოდ:

- ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანს (HBCD) ძირითადად შეიცავს სამშენებლო სექტორში გამოყენებული საიზოლაციო მასალები და სპეც ტანსაცმელი
- პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) ძირითადად შეიცავს ხანძარსაწინააღმდეგო ქაფები, ტექსტილი, საავიაციო ჰიდრაულიკური ზეთები .

ინვენტარიზაციის შედეგად განისაზღვრა:

- 2006-2012 წლებში საქართველოში სამშენებლო სექტორში იმპორტირებულ 700 ტონამდე პოლისტიროლის საიზოლაციო ქაფში ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) სავარაუდო რაოდენობამ შეადგინა 4000-20000 კილოგრამი
- 2006-2014 წლებში საქართველოში იმპორტირებულ 1600 ტონამდე უნიფორმებში ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანი (HBCD) სავარაუდო რაოდენობამ შეადგინა 35324-240992 კილოგრამი
- 2006-2014 წლებში საქართველოში იმპორტირებულ 6600 ტონამდე საავიაციო ჰიდრაულიკურ სითხეებში პერფტოროქტან სულფონმჟავას

(PFOS) და მასთან დაკავშირებული ქიმიური ნივთიერებების სავარაუდო რაოდენობამ შეადგინა 3338-6673 კილოგრამი

- 2006-2014 წლებში საქართველოში იმპორტირებულ 340 ტონამდე ხანძარსაწინააღმდეგო ქაფებში პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მასთან დაკავშირებული ქიმიური ნივთიერებების სავარაუდო რაოდენობამ შეადგინა 1647-19776 კილოგრამი.

ქვეყანაში პენტაქლორბენზოლი (PeCBz) და ჰექსაბრომბიფენილის (HBB) და მათი შემცველი მასალების იმპორტი არ ხდება, არ გამოიყენება და არ აღირიცხება მათი მარაგები.

სტოკჰოლმის კონვენციის ოფიციალური საკონტაქტო პირის (OCP) საშუალებით (სტოკჰოლმის კონვენციის ამოქმედების თაობაზე მე-15 მუხლის შესაბამისად) მოხსენების მექანიზმს და კონვენციის სხვა მხარეებს შორის ინფორმაციის გაცვლას კოორდინირებას უწევს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო.

ეროვნული სამოქმედო გეგმის ძირითადი მიზნები

სასიცოცხლო ციკლის უსაფრთხო მართვა, დაბინძურების კონტროლი, მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) შემცირება, გადამუშავება და საბოლოო აღმოფხვრა საქართველოში; მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების შესახებ (მოდ) სტოკჰოლმის კონვენციის მოთხოვნების შესრულება, რაც ხელს შეუწყობს საქართველოში ადამიანების ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვას, მდგრად განვითარებას და საერთაშორისო ინტეგრაციას.

ეროვნული სამოქმედო გეგმის პრიორიტეტები

მოდ-ების მართვის პრიორიტეტული საკითხები დადგინდა ძირითად დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციით, UNEP/GEF მოდ-ების პროექტის ერთობლივი ძალისხმევით, ქვეყნის ინტერესების გათვალისწინებით და გამოიკვეთა შემდეგი ძირითადი პრიორიტეტული საკითხები:

- პოლიქლორირებული ბიფენილები (პქბ)
- მოდ პესტიციდები (იალლუჯის სამარხი)
- არაგანზრახ წარმოებული (თანაური) მოდ-ბი პოლიქლორირებული დიბენზო დიოქსინები (PCDD)/პოლიქლორირებული დიბენზო ფურანები (PCDF)
- პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერები (POP-PBDEs)
- ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანი (HBCD) და პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მასთან დაკავშირებული ქიმიური ნივთიერებები

პოლიქლორირებული ბიფენილები (პქბ) – ეხება პოლიქლორირებული ბიფენილების (პქბ) შემცველ ელექტრომოწყობილობების (ტრანსფორმატორები, კონდენსატორები, ამომრთველები) ზეთებს და ნარჩენებს.

ელექტრომოწილობების ზეთების მართვის არსებულ პრაქტიკაზე დაყრდნობით შეიძლება ითქვას, რომ საჭიროა მთელი ქვეყნის მასშტაბით დაბინძურებული ზეთის მოცულობის შეფასება, ყველა დანადგარიდან ნიმუშების აღება ზეთების დაბინძურების დონის დასადგენად და ქვეყნის დონეზე დაბინძურების დონის გასარკვევად.

ასევე საჭიროა განხორციელდეს პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი ზეთების და მოწილობების გარემოსთვის უსაფრთხო მართვა და მათი ხმარებიდან ეტაპობრივი ამოღების მონიტორინგი.

მოდ პესტიციდები - ეხება იაღლუჯის ვადაგასული და ხმარებისათვის უვარგისი პესტიციდების სამარხს, რომელიც გაიხსნა 1976 წელს და ფუნქციონირებდა 1985 წლამდე. აღნიშნულ პერიოდში პოლიგონზე გადატანილი და დამარხულ იქნა 2700 ტონამდე სხვადასხვა ქიმიური ჯგუფის პესტიციდი.

პოლიგონის ტერიტორიაზე წარმოდგენილია სარკოფაგები, შურფები და ტრანშეები, რომლებშიც განთავსებულია პესტიციდები და სხვა აგროქიმიკატები. მოდ-პესტიციდები უმთავრესად წარმოდგენილია 1,1,1-ტრიქლორ-2,2-ბის (D-ქლორფენილ) ეთანის (DDT) და ჰეპტაქლორის სახით, მაგრამ ასევე გვხვდება სხვა მოძველებული პესტიციდები და აგროქიმიკატები.

არსებული მდგომარეობის გათვალისწინებით საჭიროა:

- იაღლუჯას სამარხში არსებული მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლების შემცველი პესტიციდების ამოღება და შეფუთვა
- იაღლუჯას პოლიგონზე არსებული და ქვეყანაში შეგროვებული მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლების შემცველი პესტიციდების ელიმინაცია
- იაღლუჯას სამარხის მდგომარეობის გაუმჯობესება; სამარხის სტატუსის შეფასება; დაბინძურებული გრუნტის რემედიაცია; სამარხის საიმედო იზოლაცია და სხვა.

არაგანზრახ წარმოებული (თანაური) მოდ-ბი პოლიქლორირებული დიბენზო დიოქსინები (PCDD)/პოლიქლორირებული დიბენზო ფურანები (PCDF) - ეხება არაგანზრახ წარმოებული (თანაური) მოდ-ის პოლიქლორირებული დიბენზო დიოქსინების /პოლიქლორირებული დიბენზო ფურანების გაფრქვევებს.

ინვენტარიზაციის მიხედვით არაგანზრახ წარმოებული (თანაური) მოდ-ის პოლიქლორირებული დიბენზო-დიოქსინების (PCDD)/პოლიქლორირებული დიბენზო ფურანების (PCDF) ჯამური წლიური ემისია 2004 წლის მონაცემებთან შედარებით შემცირებულია, თუმცა არის გარკვეული წყაროების კატეგორიები, რომელთა მაჩვენებელიც მნიშვნელოვნად გაიზარდა, რაც შემდეგმა ფაქტორებმა განაპირობა:

- შავი და ფერადი ლითონის წარმოების ზრდა
- მინერალური პროდუქტების წარმოების ზრდა
- სატრანსპორტო საშუალებების რაოდენობის ზრდა

- ზოგიერთი ქიმიური ნივთიერებების და სხვადასხვა სამომხმარებლო პროდუქციის (მაგ: მუყაო, ქლორტუტოვანი, ტყავი) წარმოების ზრდა

შესაბამისად, საჭიროა ზემოაღნიშნულ სექტორებში ემისიების შემცირების მიზნით სათანადო ღონისძიებების გატარება.

პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერები (POP-PBDEs) - ეხება პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP-PBDEs) შემცველ ელექტრონულ სხივურ მილაკიან ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობებს/ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენებს (EEE/WEEE) და 1975-2004 წლებში წარმოებულ სატრანსპორტო საშუალებებს.

არსებული სიტუაციაზე დაყრდნობით საჭიროა ქვეყანაში განხორციელდეს:

- ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების/ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (EEE/WEEE) ინვენტარიზაცია
- ინვენტარიზაციის ჩატარება სატრანსპორტო სექტორში, (ექსპლუატაციიდან გამოსული მანქანების ჩათვლით) პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების ((POPs-PBDEs) შემცველობაზე
- შეზღუდვების დაწესება ელექტრონულ სხივურ მილაკიან ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების (EEE) და 2005 წლამდე წარმოებულ ავტომობილების იმპორტზე
- საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკების (BAT/BEP) გამოყენების ხელშეწყობა პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POPs-PBDEs) შემცველი მასალების გადამუშავებასთან დაკავშირებით.

ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანი (HBCD) და პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მასთან დაკავშირებული ქიმიური ნივთიერებები - ეხება ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) და პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებულ ქიმიური ნივთიერებების შემცველ საგნებს და მასალებს (საიზოლაციო მასალები, სპეცტანსაცმელი, ხანძარსაწინააღმდეგო ქაფები, ტექსტილი, ჰიდრაულიკური ზეთები)

არსებული სიტუაციიდან გამომდინარე ქვეყანაში საჭიროა განხორციელდეს:

- ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანი (HBCD) და პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი მასალების და სამომხმარებლო პროდუქციის დეტალური ინვენტარიზაცია
- ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანი (HBCD), პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებული ქიმიური ნივთიერებების შემცველი მასალებისა და პროდუქციის ექსპორტ/იმპორტის კონტროლი

- ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანი (HBCD), პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებული ქიმიური ნივთიერებების გამოყენებასთან დაკავშირებით საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT/BEP) დანერგვის ხელშეწყობა.

ზოგადი ხასიათის პრობლემების მიხედვით ქმედებები შემდგენიარად გადანაწილდა:

- სტოკჰოლმის, ბაზელის და როტერდამის კონვენციებისა და ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზირებული ეროვნული კანონმდებლობის შემუშავება
- ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება ქიმიური ნივთიერებების და ნარჩენების მართვის სფეროში
- კონტროლის გაძლიერება მოდ-ის შემცველი და მაღალი საფრთხის მქონე მასალების და პროდუქციის ექსპორტ-იმპორტსა, რეალიზაციასა, გამოყენებასა, ტრანსპორტირებასა, დასაწყობებასა და განთავსებაზე
- მოდ-ის შემცველი მასალების გადამუშავებასთან დაკავშირებით საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკების (BAT/BEP) გამოყენების ხელშეწყობა
- ძველ ნაგავსაყრელების გარემოსდაცვით მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა და ნარჩენების მართვის თანამედროვე პრაქტიკის ხელშეწყობა
- მოდ-ით დაბინძურებული ტერიტორიების მართვა, რემედიაცია და მოდ-ის შემცველი მასალების ელიმინაცია
- საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება მოდ-ის უარყოფით ზემოქმედებაზე ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე
- მოდ-თან დაკავშირებული კვლევების ხელშეწყობა და მოდ-ის მონიტორინგის შესაძლებლობების შექმნა
- ქიმიური ნივთიერებების და მოდ-ის უსაფრთხო მართვასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა საპილოტე პროექტების განხორციელება
- ქიმიური ნივთიერებების და მოდ-ის მართვის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის გაძლიერება

სამოქმედო გეგმები

მოდ-ების სამოქმედო გეგმები შემუშავდა იდენტიფიცირებული პრიორიტეტების მიხედვით, კონსულტაციების რეჟიმში. გეგმა შედგება ამოცანების, ღონისძიებების, მოსალოდნელი შედეგების, პასუხისმგებელი მხარეების, განხორციელების ვადების, დაახლოებითი ხარჯებისა და დაფინანსების პოტენციური წყაროებისგან.

ცხრილი 1. საკანონმდებლო ბაზის შემუშავების და ინსტიტუციური გაძლიერების გეგმა

ამოცანები	ღონისძიებები	მოსალოდნელი შედეგები	წამყვანი და პარტნიორი ორგანიზაციები (პირველად მითითებული ორგანიზაცია არის წამყვანი, დანარჩენები კი პარტნიორები)	მოსალოდნელი ხარჯები	დაფინანსების შესაძლო წყაროები	ვადები
მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების ეროვნული სამოქმედო გეგმის განხორციელების კოორდინირება	სამინისტროთაშორისი საკოორდინაციო ჯგუფის ჩამოყალიბება	ეროვნული სამოქმედო გეგმის ეფექტური განხორციელება	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სხვა შესაბამის სამინისტროებთან და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან ერთად	100 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2022
სტოკჰოლმის, ბაზელის და როტერდამის კონვენციებსა და ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზირებული ეროვნული კანონმდებლობის შემუშავება	არსებული მდგომარეობის ანალიზი; ახალი კანონმდებლობის შემუშავება ან არსებულის გაუმჯობესება მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების მართვის გათვალისწინებით აღსრულების საჭიროებების	შემუშავებულია ახალი კანონმდებლობა ან იდენტიფიცირებულია შესწორებები, რომლებიც უნდა შევიდეს კანონმდებლობაში კანონმდებლობა გაუმჯობესებულია და მასში ასახულია კონვენციების და ევროკავშირის	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო საქართველოს შრომის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის	300 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2022

	განსაზღვრა. დამბინძურებელი იხდის - პრინციპის და მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების განხორციელება	დირექტივების შესაბამისი მოთხოვნები ინერგება დამბინძურებელი იხდის - პრინციპი და მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება	სამინისტრო საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო			
სტოკჰოლმის, ბაზელისა და როტერდამის კონვენციებით დარეგულირებული ქიმიური ნივთიერებების და ნარჩენების მონაცემთა ბაზის ჩამოყალიბება და განახლება.	სტოკჰოლმის, ბაზელისა და როტერდამის კონვენციებით დარეგულირებული ქიმიური ნივთიერებების და ნარჩენების ერთიანი მონაცემთა ბაზის შექმნა და განახლება, საერთაშორისო სტანდარტებისა და არსებული ვითარების ანალიზის გათვალისწინებით	შემუშავებულია მონაცემთა ბაზა, რომელიც შეასაბამება საერთაშორისო სტანდარტებს (IUPAC და CAS), კოდირების ჰარმონიზირებულ სისტემას (HS) და ამის საფუძველზე, გაუმჯობესებულია სტოკჰოლმის, ბაზელისა და როტერდამის კონვენციებით რეგულირებული ქიმიური ნივთიერებების ნარჩენების მართვა	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო	250 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022
მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) ნარჩენების მართვის გათვალისწინება ნარჩენების მართვის პოლიტიკის და	ნარჩენების მართვის ჩარჩო პროგრამის და ნარჩენების მართვის სისტემის შემუშავება მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების ნარჩენების მართვის	შემუშავებულია ნარჩენების მართვის ჩარჩო პოლიტიკა და ნარჩენების მართვის ერთიანი სისტემა მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) გათვალისწინებით	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო შესაბამის დაინტერესებულ მხარეებთან ერთად	150 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022

ნარჩენების მართვის ერთიან სისტემაში	გათვალისწინებით და ტექნიკური, ორგანიზაციული, ეკონომიკური და ფინანსური განხორციელებადობის მხედველობაში მიღებით.					
ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება ქიმიური ნივთიერებების და ნარჩენების მართვის სფეროში	ქიმიური ნივთიერებების და ნარჩენების მართვის სფეროში ინსტიტუციური ჩარჩოს იდენტიფიცირება და შესაძლებლობების გაძლიერება	ინსტიტუციური ჩარჩოები ინდეტიფიცირებულია და შესაძლებლობები გაძლიერებულია	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო შესაბამის დაინტერესებულ მხარეებთან ერთად	150 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2022
ყველა ჩართული სამინისტროსა და სააგენტოს თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის კუთხით	ტრენინგებისა და სამუშაო შეხვედრების ჩატარება შესაძლებლობების გაძლიერებისათვის	თანამშრომლების უნარები გაუმჯობესებულია	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს შრომის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (შემოსავლების სამსახური) სხვა სათანადო უწყებები	150 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2022

<p>ქიმიურად დაბინძურებული მასალების კვლევებში მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების შემცველობის იდენტიფიცირების მექანიზმის ჩართვა</p>	<p>თითოეული მდგრადი ორგანული დამბინძურებლის შემცველი მასალების ჯგუფისთვის იდენტიფიცირების მექანიზმის შემუშავება</p>	<p>ქიმიურად დაბინძურებული მასალების იდენტიფიცირების მექანიზმი შემუშავებულია</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს შრომის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო</p>	<p>300 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2020-2022</p>
<p>ქიმიური ნივთიერებების მართვის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის გაძლიერების ხელშეწყობა</p>	<p>ქიმიური ნივთიერებების მართვასთან დაკავშირებული პროექტების შემუშავება და განხორციელება ქიმიური ნივთიერებების მართვის შესახებ საერთაშორისო თანამშრომლობის ხელშეკრულებების დადება საქართველოს ჩართვა რეგიონულ და საერთაშორისო კვლევით პროექტებში</p>	<p>ქიმიური ნივთიერებების მართვასთან დაკავშირებული პროექტები შემუშავებულია და განხორციელებულია ქიმიური ნივთიერებების მართვის შესახებ საერთაშორისო თანამშრომლობის ხელშეკრულებები დადებულია საქართველო ჩართულია რეგიონულ და საერთაშორისო კვლევით პროექტებში</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს შრომის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო კვლევითი ინსტიტუტები და უნივერსიტეტები</p>	<p>200 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2018-2022</p>

ცხრილი 2. მოდ-პესტიციდების სამოქმედო გეგმა

ამოცანები	ღონისძიებები	მოსალოდნელი შედეგები	წამყვანი და პარტნიორი ორგანიზაციები (პირველად მითითებული ორგანიზაცია არის წამყვანი, დანარჩენები კი პარტნიორები)	მოსალოდნელი ხარჯები	დაფინანსების შესაძლო წყაროები	ვადები
მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) პესტიციდების დამატებითი ინვენტარიზაცია	მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) შემცველი პესტიციდების დამარტებითი ინვენტარიზაცია სურსათის და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციისა (FAO) და გაეროს გარემოსდაცვითი პროგრამის (UNEP) მეთოდოლოგიის მიხედვით	ინვენტარიზაცია დასრულებულია. ანგარიში შეიცავს მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) შემცველი პესტიციდების შესახებ განახლებულ ინფორმაციას	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	200 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2019
კონტროლის გაძლიერება მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (მოდ) შემცველი და მაღალი საფრთხის მქონე პესტიციდებისა ექსპორტ იმპორტსა, ტრენინგების ჩატარება	ფერმერების ასოციაციებისათვის, შემოსავლების სამსახურისთვის, იმპორტიორებისათვის, საცალო გამყიდველებისათვის და სხვა სამიზნე ჯგუფებისათვის ტრენინგების ჩატარება	ხორციელდება უკანონოდ გადატანის და ფალსიფიცირებული პროდუქტების პრევენცია	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (შემოსავლების სამსახური)	200 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2021

რელიზაციასა, გამოყენებასა, ტრანსპორტირებასა და დასაწყობებაზე	მდგრადი ორგანული დამზინძურებლების (მოდ) შემცველი და მაღალი საფრთხის მქონე პესტიციდების შესახებ					
პესტიციდებისცარიე ლი კონტეინერების/შეფ უთვების მართვის სისტემის შემუშავება	საჯარო და კერძო სექტორის პარტნიორობის შექმნა პესტიციდების მომწოდებლებთან / საწარმოებთან	ხორციელდებაპესტიციდე ბის ცარიელი კონტეინერების/ შეფუთვების გარემოსთვის უსაფრთხოდ მართვა	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	250 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2020
სოფლის მეურნეობაში საუკეთესო პრაქტიკის შემუშავება ორგანული სოფლის მეურნეობის დანერგვის ხელშეწყობა	სოფლის მეურნეობაში საუკეთესო პრაქტიკის შემუშავება, ფერმერებსა და ფერმერთა ასოციაციებში გავრცელება ორგანული ფერმერობის ხელშეწყობა ორგანული ფერმერობის სარგებლიანობის შესახებ ცნობიერების ამაღლება	შემუშავდა და გავრცელდა სოფლის მეურნეობის საუკეთესო პრაქტიკა. შეფასდა ორგანული ფერმერობის ხელშეწყობისმათ შორის სუბსიდიების გამოყოფის შესაძლებლობები ორგანული ფერმერობის სარგებლიანობის შესახებ ცნობიერების ამაღლება	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო	500 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2019-2022

ცხრილი 3. პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCB) სამოქმედო გეგმა

ამოცანები	ღონისძიებები	მოსალოდნელი შედეგები	წამყვანი და პარტნიორი ორგანიზაციები (პირველად მითითებული ორგანიზაცია არის წამყვანი, დანარჩენები კი პარტნიორები)	მოსალოდნელი ხარჯები	დაფინანსების შესაძლო წყაროები	ვადები
პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) დეტალური ინვენტარიზაცია	ქვეყნის მასშტაბით პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი ზეთების და დანადგარების ინვენტარიზაცია პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) ღიადგამოყენების შეფასება	განხორციელდა პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი ზეთების და დაბინძურებული დანადგარების ინვენტარიზაცია და შეიქმნა მონაცემთა ბაზა. შეფასდა პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) ღიადგამოყენების არსებობა	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტრო ენერგოსექტორი	1.9 მლნ. აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2022
პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი მოწყობილობების გარემოსთვის	პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) მფლობელებისთვის ტრენინგების ჩატარება ექსპლუატაციაში მყოფი და ექსპლუატაციიდან	პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი მოწყობილობების მართვა ხორციელდება უსაფრთხოდ	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი	300 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2022

<p>უსაფრთხოდ მართვა</p>	<p>გამოსული პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი მოწყობილობების უსაფრთხო მართვაზე საქართველოში პოლიქლორირებული ბიფენილებით (PCBs) დაბინძურებული ზეთების განადგურების შესაძლებლობების შეფასება</p>		<p>განვითარების სამინისტრო ენერგოსექტორი</p>			
<p>პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი ზეთების დამოწყობილობების გაუვნებელყოფის გეგმის შემუშავება, კონვენციის მოთხოვნების შესაბამისად პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი მოწყობილობების ხმარებიდან ეტაპობრივი ამოღების</p>	<p>პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი ზეთების და მოწყობილობების ცალკეულ მფლობელებთან მოლაპარაკების წარმოება და შეთანხმება მათი გაუვნებელყოფის ინდივიდუალურ გეგმებთან დაკავშირებით სამუშაო ჯგუფის ჩამოყალიბება, რომელიც მონიტორინგს გაუწევს ინდივიდუალური გეგმის</p>	<p>შემუშავებულია პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი ზეთების და მოწყობილობების გაუვნებელყოფის ინდივიდუალური გეგმები და კონტროლდება პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) ხმარებიდან ეტაპობრივი ამოღება შექმნილია სამუშაო ჯგუფი, რომელიც აკონტროლებს ინდივიდუალური გაუვნებელყოფის გეგმების</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტრო ენერგოსექტორი</p>	<p>400 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, დონორები</p>	<p>2019-2021</p>

მონიტორინგი	შესრულებას პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) მფლობელების დავალდებულება შეთანხმებული გეგმების განხორციელებაზე და შესაბამის ანგარიშგებაზე ჯარიმების დაწესება შეუსაბამობაზე და ვალდებულების შეუსრლებლობაზე	შესრულებას პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) მფლობელებს დაევალებათ ანგარიშის წარდგენა გაუვნებელყოფის პროცესის მიმდინარეობაზე დაწესდა ჯარიმები შეუსაბამობაზე და ვალდებულების შეუსრლებლობაზე				
-------------	---	---	--	--	--	--

ცხრილი 4. პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერები (PBDEs) სამოქმედო გეგმა

ამოცანები	ღონისძიებები	მოსალოდნელი შედეგები	წამყვანი და პარტნიორი ორგანიზაციები (პირველად მითითებული ორგანიზაცია არის წამყვანი, დანარჩენები კი პარტნიორები)	მოსალო დნელი ხარჯები	დაფინანსების შესაძლო წყაროები	ვადები
ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების/ელე	ინვენტარიზაციის ეროვნული სამუშაო ჯგუფის შექმნა და	ინვენტარიზაციის ეროვნული სამუშაო ჯგუფი შექმნილია.	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	500 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და	2019-2021

<p>ქტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (EEE/WEEE) ინვენტარიზაცია</p> <p>არსებული ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (WEEE) შეგროვების და მართვის პროცესების შეფასება</p>	<p>დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება</p> <p>ინვენტარიზაციის სამუშაო გეგმის შემუშავება.</p> <p>ინვენტარიზაციის ჩატარება, ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების/ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (EEE/WEEE)-ის რაოდენობის დასადგენად და პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების ((POPs -PBDEs) შემცველობის შეფასება</p>	<p>დაინტერესებული მხარეები იდენტიფიცირებულია და მათი ჩართულობა უზრუნველყოფილია</p> <p>ინვენტარიზაციის სამუშაო გეგმა შემუშავებულია</p> <p>ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების/ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (EEE/WEEE)-ის რაოდენობა დადგენილია და პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების ((POPs PBDEs) შეფასებულია</p>	<p>კერძო სექტორი</p> <p>შემგროვებელი და გადამამუშავებელი ორგანიზაციები</p>		<p>ორგანიზაციები</p>	
<p>ინვენტარიზაციის ჩატარება სატრანსპორტო სექტორში, (ექსპლუატაციიდან გამოსული მანქანების ჩათვლით) პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების ((POPs -PBDEs)</p>	<p>ინვენტარიზაციის ეროვნული სამუშაო ჯგუფის შექმნა.</p> <p>დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება</p> <p>ინვენტარიზაციის სამუშაო გეგმის შემუშავება</p>	<p>ინვენტარიზაციისთვის ეროვნული სამუშაო ჯგუფი შექმნილია.</p> <p>დაინტერესებული მხარეები იდენტიფიცირებულია</p> <p>ინვენტარიზაციის სამუშაო გეგმა შემუშავებულია</p> <p>განისაზღვრა ექსპლუატაციაში მყოფი და</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო</p> <p>საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტრო</p> <p>გადამამუშავებელი ორგანიზაციები</p>	<p>350 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2019-2021</p>

შემცველობაზე	ექსპლუატაციაში მყოფი და ექსპლუატაციიდან გამოსული მანქანების რაოდენობის განსაზღვრა და პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POPs - PBDEs) შემცველობის დადგენა	ექსპლუატაციიდან გამოსული მანქანების რაოდენობა და დადგინდა პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POPs - PBDEs) შემცველობა				
შეზღუდვების დაწესების შესაძლებლობის განხილვა ელექტრონულ სხივურ მილაკიან (CRT) ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების (EEE) და 2005 წლამდე წარმოებული ავტომობილების იმპორტზე	კანონმდებლობაში სათანადო შეზღუდვის შეტანის შესაძლებლობის განხილვა შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების ინიცირება და დასამტკიცებლად წარდგენა ახალი საკანონმდებლო მოთხოვნების შესახებ საზოგადოების, იმპორტიორების, საცალო მოვაჭრეების და საბაჟო თანამშრომლების ინფორმირება და ცნობიერების ამაღლება	განხილულ იქნა კანონმდებლობაში სათანადო შეზღუდვის შეტანის შესაძლებლობა შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებები ინიცირებულია და წარდგენილია დასამტკიცებლად ახალი საკანონმდებლო მოთხოვნების შესახებ საზოგადოების, იმპორტიორების, საცალო მოვაჭრეებისა და საბაჟოს თანამშრომლების ცნობიერება ამაღლებულია	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო კერძო სექტორი	250 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2019-2021

<p>ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (WEEE) და ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების (EEE) პლასტიკის ნარჩენების გადამუშავების არსებული ტექნოლოგიების შეფასება და დამბინძურებლების არსებობის განსაზღვრა</p>	<p>ქვეყანაში არსებული გადამუშავების აქტივობების იდენტიფიცირება გადამუშავების გამოყენებული ტექნოლოგიების და დამბინძურებლების არსებობის შეფასება</p>	<p>ქვეყანაში არსებული გადამუშავების აქტივობები იდენტიფიცირებულია გადამუშავების გამოყენებული ტექნოლოგიები და დამბინძურებლების არსებობა შეფასებულია</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო კვლევითი ინსტიტუტები და უნივერსიტეტები</p>	<p>250 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2019-2022</p>
<p>საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT/BEP) გამოყენების ხელშეწყობა პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POPs-PBDEs) შემცველი მასალის გადამუშავებასთან დაკავშირებით</p>	<p>სტოკჰოლმის კონვენციის სახელმძღვანელო დოკუმენტების თარგმნა (ეროვნულ ენაზე) და გავრცელება პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POPs-PBDEs) შემცველი მასალების და ნარჩენების გადამუშავებასა და განთავსებასთან დაკავშირებით საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და</p>	<p>სტოკჰოლმის კონვენციის სახელმძღვანელო დოკუმენტები პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POPs-PBDEs) შემცველი მასალების და ნარჩენების თაგადამუშავებასა და განთავსებასთან დაკავშირებით თარგმნილია (ეროვნულ ენაზე) და გავრცელებულია საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო კერძო სექტორი</p>	<p>1 000 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2019-2022</p>

	საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT/BEP) გამოყენების საპილოტე პროექტის განხორციელება	გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT/BEP) გამოყენების საპილოტე პროექტი განხორციელებულია				
--	--	--	--	--	--	--

ცხრილი 5. ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) სამოქმედო გეგმა

ამოცანები	ღონისძიებები	მოსალოდნელი შედეგები	წამყვანი და პარტნიორი ორგანიზაციები (პირველად მითითებული ორგანიზაცია არის წამყვანი, დანარჩენები კი პარტნიორები)	მოსალოდნელი ხარჯები	დაფინანსების შესაძლო წყაროები	ვადები
სამშენებლო სექტორში საიზოლაციო მასალებში პოლისტიროლის (EPS/XPS) საერთო რაოდენობის და ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის	ინვენტარიზაციის ეროვნული სამუშაო ჯგუფის შექმნა დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება ინვენტარიზაციის ჩატარება საიზოლაციო მასალებში პოლისტიროლის (EPS/XPS)	ინვენტარიზაციის ეროვნული სამუშაო ჯგუფი შექმნილია დაინტერესებული მხარეები იდენტიფიცირებულია განისაზღვრულია EPS / XPS საერთო რაოდენობა	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო მშენებლობის ნებართვების გამცემი სხვა უწყებები სამშენებლო სექტორი კერძო სექტორი	350 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022

(HBCD) შემცველობის განსაზღვრისათვის ინვენტარიზაციის ჩატარება	საერთო რაოდენობის და ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველობის განსაზღვრის მიზნით	და შეფასებულია ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველობა	გადამამუშავებლები ნაგავსაყრელების მფლობელები			
ტექსტილში გამოყენებული ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) საერთო რაოდენობის განსაზღვრისათვის ინვენტარიზაციის ჩატარება	ინვენტარიზაციის ეროვნული სამუშაო ჯგუფის შექმნა. დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება ინვენტარიზაციის სამუშაო გეგმის შემუშავება ტექსტილში ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) რაოდენობის განსაზღვრა	ინვენტარიზაციის ეროვნული სამუშაო ჯგუფი შექმნილია. დაინტერესებული მხარეები იდენტიფიცირებულია ინვენტარიზაციის სამუშაო გეგმა შემუშავებულია ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) რაოდენობა ტექსტილში განსაზღვრულია	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო კერძო სექტორი ნაგავსაყრელი მფლობელები გადამამუშავებლები	250 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022
ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი მასალების, პროდუქტების და ნარჩენების, ექსპორტ/იმპორტის კონტროლი	ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი მასალების, პროდუქტების და ნარჩენების მარკირების საკანონმდებლო დოკუმენტების შემუშავება იმპორტიორების/ექსპორტიორების, საცალო მოვაჭრეების და საბაჟო სამსახურების	შემუშავებულია საკანონმდებლო დოკუმენტები ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი მასალების, პროდუქტების და ნარჩენების მარკირებასთან დაკავშირებით იმპორტიორებში/ექსპორტიორებში, საცალო მოვაჭრეებში და საბაჟო	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (შემოსავლების სამსახური) კერძო სექტორი	250 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022

	წარმომადგენლების ინფორმირება და ცნობიერების ამაღლება მარკირების და მართვის სხვა მოთხოვნებთან დაკავშირებით	სამსახურებში ცნობიერება გაზრდილია				
ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) გამოყენების საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT/BEP) გამოყენების ხელშეწყობა	სტოკჰოლმის კონვენციის ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) წარმოებასთან და გამოყენებასთან დაკავშირებული სახელმძღვანელო დოკუმენტების თარგმნა (ეროვნულ ენაზე) და გავრცელება. საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT/BEP) გამოყენების საპილოტე პროექტი განხორციელება	სტოკჰოლმის კონვენციის ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) წარმოებასთან და გამოყენებასთან დაკავშირებული სახელმძღვანელო დოკუმენტები თარგმნილია (ეროვნულ ენაზე) და გავრცელებულია საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT/BEP) გამოყენების საპილოტე პროექტი განხორციელებულია	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	500 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022

ცხრილი 6. პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებული ქიმიური ნივთიერებების სამოქმედო გეგმა

ამოცანები	ღონისძიებები	მოსალოდნელი შედეგები	წამყვანი და პარტნიორი ორგანიზაციები (პირველად მითითებული ორგანიზაცია არის წამყვანი, დანარჩენები კი პარტნიორები)	მოსალოდნელი ხარჯები	დაფინანსების შესაძლო წყაროები	ვადები
პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი მასალების და სამომხმარებლო პროდუქციის ინვენტარიზაცია	დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი მასალებისა და სამომხმარებლო პროდუქციის (ხანძარსაწინააღმდეგო ქაფები, საავიაციო ჰიდრაულიკური სითხეები, ლითონების გალვანიზაცია, სინთეტიკური ხალიჩები და ტექსტილი) ინვენტარიზაცია	დაინტერესებული მხარეები იდენტიფიცირებულია პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი მასალების და სამომხმარებლო პროდუქციის (ხანძარსაწინააღმდეგო ქაფები, საავიაციო ჰიდრაულიკური სითხეები, მეტალით მოპირკეთება, სითეტიკური ხალიჩები და ტექსტილი). ინვენტარიზაცია განხორციელებულია	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საგანგებო სიტუაციების მართვის სააგენტო კერძო სექტორები გადამამუშავებლები ნაგავსაყრელების მფლობელები	350 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022
პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებული სხვა	პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებული სხვა ქიმიური ნივთიერებების	პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებული სხვა ქიმიური ნივთიერებების	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	300 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და	2020-2022

<p>ქიმიური ნივთიერებების შემცველი მასალებისა და პროდუქციის ექსპორტ/იმპორტის კონტროლის განხორციელება</p>	<p>შემცველი მასალებისა და პროდუქციის ექსპორტ/იმპორტის აკრძალვასთან დაკავშირებით საკანონმდებლო ბაზის შემუშავება</p> <p>იმპორტიორების/ექსპორტიორების, საცალო მოვაჭრეების და შემოსავლების სამსახურის თანამშრომლების ცნობიერების ამაღლება</p>	<p>შემცველი მასალებისა და ნივთების ექსპორტ/იმპორტის აკრძალვასთან დაკავშირებული საკანონმდებლო ბაზა შემუშავებულია</p> <p>იმპორტიორების/ექსპორტიორების, საცალო მოვაჭრეების და შემოსავლების სამსახურის თანამშრომლების ცნობიერება ამაღლებულია</p>	<p>საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო</p>		<p>ორგანიზაციები</p>	
<p>პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებული სხვა ქიმიური ნივთიერებების გამოყენებასთან დაკავშირებით საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT/BEP) დანერგვის</p>	<p>სტოკჰოლმის კონვენციის პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებული სხვა ქიმიური ნივთიერებების გამოყენებასთან დაკავშირებული სახელმძღვანელო დოკუმენტების თარგმნა (ეროვნულ ენაზე) და გავრცელება</p> <p>საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი</p>	<p>სტოკჰოლმის კონვენციის პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებული სხვა ქიმიური ნივთიერებების გამოყენებასთან დაკავშირებული სახელმძღვანელო დოკუმენტების თარგმნილია (ეროვნულ ენაზე) და გავრცელებულია.</p> <p>საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო</p>	<p>500 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2020-2022</p>

ხელშეწყობა.	პრაქტიკების (BAT/BEP) გამოყენების საპილოტე პროექტის განხორციელება	გარემოსდაცვითი პრაქტიკების (BAT/BEP) გამოყენების საპილოტე პროექტი განხორციელებულია				
საქართველოში პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) მისგან წარმოებული ქიმიური ნივთიერებების გამოყენების საუკეთესო ალტერნატივების იდენტიფიცირება და დანერგვა	<p>კვლევების ჩატარება საერთაშორისო და ადგილობრივ დონეზე გამოყენებულ პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) მისგან წარმოებული ქიმიური ნივთიერებების უკვე არსებულ ალტერნატივებზე</p> <p>საქართველოსთვის ყველაზე გამოსადეგი ალტერნატივების შერჩევა</p> <p>ალტერნატივების გამოყენების საპილოტე პროგრამის განხორციელება</p>	<p>კვლევები საერთაშორისო და ადგილობრივ დონეზე გამოყენებულ პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მისგან წარმოებული ქიმიური ნივთიერებების უკვე არსებულ ალტერნატივებზე ჩატარებულია</p> <p>საქართველოსთვის ყველაზე გამოსადეგი ალტერნატივები შერჩეულია</p> <p>ალტერნატივების გამოყენების საპილოტე პროგრამა განხორციელებულია</p>	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სამეცნიერო სექტორი კერძო სექტორი	450 000 აშშ დოლარი	GEF, EU დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022

ცხრილი 7. არაგანზრახ წარმოებული მოდ-ის (UPOPs) სამოქმედო გეგმა

ამოცანები	ღონისძიებები	მოსალოდნელი შედეგები	წამყვანი და პარტნიორი ორგანიზაციები (პირველად მითითებული ორგანიზაცია არის წამყვანი, დანარჩენები კი პარტნიორები)	მოსალოდნელი ხარჯები	დაფინანსების წყაროები	ვადები
<p>ნარჩენების რეგულირების მეთოდების სრულყოფა მათი ღია და ან სხვაგვარი უკონტროლო დაწვის, მათ შორის, ნაგავსაყრელთა დაწვის შეწყვეტის მიზნით.</p>	<p>ნაგავსაყრელების მართვის თანამედროვე მოთხოვნების დანერგვის ხელშეწყობა</p> <p>ნარჩენების სორტირების პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობა</p> <p>მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების ახალი სისტემის დანერგვის ხელშეწყობა, ნარჩენების ღია წვის, მათ შორის ნაგავსაყრელთა დაწვის პროცესების თავიდან აცილების მიზნით</p> <p>მუნიციპალური ნარჩენების მართვაზე ტრენინგების ჩატარება შესაბამისი პერსონალისათვის</p>	<p>ნაგავსაყრელებზე ღია წვის პროცესები აღმოფხვრილია</p> <p>ნარჩენების სორტირების სისტემა ინერგება</p> <p>გაუმჯობესდა ნარჩენების შეგროვების სისტემები.</p> <p>შესაბამისი პერსონალი გადამზადებულია</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო</p> <p>საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო</p> <p>მუნიციპალიტეტები</p>	<p>1 მლნ. აშშ დოლარი</p>	<p>ღონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2019-2022</p>

<p>საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT და BEP) დანერგვა ინდუსტრიაში</p>	<p>სამრეწველო ობიექტების შერჩევა საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT და BEP) დანერგვის მიზნით</p> <p>საუკეთესო არსებულ ტექნოლოგიებსა (BAT) და საუკეთესო გარემოსდაცვით პრაქტიკაზე (BEP) არსებული ინფორმაციის მიწოდება ინდივიდუალური საწარმოებისთვის</p> <p>საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების (BAT) და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BEP) საპილოტე პროექტის გახორციელება</p>	<p>საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT და BEP) დანერგვის მიზნით სამრეწველო ობიექტები შერჩეულია</p> <p>ინდივიდუალური საწარმოებისთვის საუკეთესო არსებულ ტექნოლოგიებსა (BAT) და საუკეთესო გარემოსდაცვით პრაქტიკაზე (BEP) არსებული ინფორმაციის მიწოდებულია</p> <p>საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების (BAT) და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BEP) საპილოტე პროექტი გახორციელებულია</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო კერძო სექტორი</p>	<p>2,5 მლნ აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU, დონორი ქვეყნები, კერძო სექტორი</p>	<p>2019-2022</p>
<p>არაგანზრახ წარმოებული მოდ-ის (დოქსინების და ფურანების და სხვ.) გაფრქვევების მონიტორინგის/კონტროლის სისტემის შექმნა</p>	<p>შესაბამისი სახელმძღვანელო დოკუმენტების თარგმნა და გავრცელება</p> <p>შესაბამისი სახელმწიფო და კერძო სექტორის შესაძლებლობების გაძლიერება</p> <p>ინდუსტრიაში შიდა</p>	<p>შესაბამისი სახელმძღვანელო დოკუმენტები თარგმნილი და გავრცელებულია</p> <p>შესაბამისი სახელმწიფო და კერძო სექტორის შესაძლებლობები გაძლიერებულია</p> <p>ინდუსტრიაში შიდა</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო კერძო სექტორი</p>	<p>1,5 მლნ აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU, დონორი ქვეყნები, კერძო სექტორი</p>	<p>2020-2022</p>

2019-2022	GEF, EU, GEF, EU	1,5 ၁၀၀၀	ရပါမည်	ရပါမည်	ရပါမည်	ရပါမည်
2019-2022	GEF, EU	350 000	ရပါမည်	ရပါမည်	ရပါမည်	ရပါမည်

၁၀၀၀ - ၁၀၀၀

ရပါမည်	ရပါမည်	ရပါမည်	ရပါမည်	ရပါမည်	ရပါမည်	ရပါမည်
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

၁၀၀၀ ခန့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရပါမည် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရပါမည် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရပါမည် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရပါမည် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရပါမည် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

--	--	--	--	--	--

ქვეყანაში შეგროვებული მდგრადი ორგანული დაბინძურებლების (მოდ) შემცველი პესტიციდების ელიმინაცია	(საქართველოში ცემენტის ქარხანაში, სხვა ქვეყნებში ექსპორტირებით და სპეციალურ გამოსაწვავ ღუმელებში დაწვით, ან სხვა მეთოდით)	მარაგები განადგურებულია	მეურნეობის სამინისტრო მუნიციპალიტეტები	დოლარი	ქვეყნები და ორგანიზაციები	
იაღლეუჯას სამარხის მდგომარეობის გაუმჯობესება	სამარხის სტატუსის შეფასება დაბინძურებული გრუნტის რემედიაცია სამარხის საიმედო იზოლაცია და სხვა	გაუმჯობესდა იაღლეუჯას სამარხის ეკოლოგიური მდგომარეობა	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	2,5 მლნ აშშ დოლარი	GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2019-2022
პოლიქლორირებული ბიფენილები (PCB)						
პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი მოწყობილობების განადგურებასთან დაკავშირებული ხარჯების განსაზღვრა/ შეფასება	პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი მოწყობილობების შეგროვების და განადგურების ღონისძიებების შემუშავება ფინანსური საშუალებების გათვალისწინებით	განისაზღვრა და გაანალიზდა პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი მოწყობილობების განადგურებასთან დაკავშირებული ხარჯები	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტრო ენერგოსექტორი	250 000 აშშ დოლარი	GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2021

<p>პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) მარაგების მართვა და პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი ზეთების განადგურება</p>	<p>სამუშაო ჯგუფის შექმნა და მათი პრაქტიკული გადამზადება</p> <p>დროებითი საწყობის მოწყობა 300 ტონა პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი ზეთის შეგროვება, გატანა და განადგურება</p>	<p>მოეწყო დროებითი საწყობი შექმნილია სამუშაო ჯგუფი</p> <p>განადგურდა 300 ტონა პოლიქლორირებული ბიფენილის (PCBs) შემცველი ზეთები</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო</p> <p>საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტრო</p> <p>ენერგოსექტორი</p>	<p>1,2 მლნ. აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები კერძო სექტორი</p>	<p>2019-2022</p>
<p>მოდ - დიფენილ ეთერები (POP-PBDE)</p>						
<p>მოდ პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP-PBDE) შემცველი მასალების მართვის ინტეგრირება ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (WEEE) ექსპლუატაციიდან გამოსული ავტომობილების და სხვა მათ შემცველ ნარჩენების მართვასთან</p>	<p>შემუშავდეს მოდ პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP-PBDE) შემცველი ნარჩენების მართვის გეგმა</p> <p>შეფასდეს მოდ პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP-PBDE) შემცველი მასალების ნარჩენების მართვის გეგმის შესაბამისობა ეროვნულ სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმასთან</p>	<p>მოდ პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP-PBDE) შემცველი ნარჩენების მართვის გეგმა შემუშავებულია</p> <p>მოდ პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP-PBDE) შემცველი მასალების ნარჩენების მართვის გეგმის შესაბამისობა ეროვნულ სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმასთან შეფასებულია</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო</p>	<p>250 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2020-2022</p>

<p>მოდ პოლიბრომირებულ ი დიფენილ ეთერების (POP- PBDE) შემცველი ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (WEEE), ექსპლუატაციიდან გამოსული ავტომობილების განადგურება</p>	<p>ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (WEEE) და ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების პლასტმასის ნარჩენების მართვის შესწავლა/შეფასება</p> <p>მოდ პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP- PBDE) შემცველი ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (WEEE) პლასტმასის განადგურების ვარიანტების შემუშავება/შეფასება</p> <p>ექსპლუატაციიდან გამოსული ავტომობილობის პოლიმერების განადგურების ალტერნატივების კვლევა.</p> <p>მოდ პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP- PBDE) შემცველი მასალების გადამუშავებისა და განადგურებისთვის საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT/BEP) პილოტირება</p>	<p>ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (WEEE) და ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების პლასტმასის ნარჩენების (WEEE) მართვის შესწავლა/შეფასება განხორციელებულია</p> <p>მოდ პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP- PBDE) შემცველი ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (WEEE) პლასტმასის განადგურების ვარიანტები შემუშავებულია/შეფასებულია.</p> <p>ექსპლუატაციიდან გამოსული ავტომობილობის პოლიმერების განადგურების ალტერნატივების კვლევა განხორციელებულია</p> <p>მოდ პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP- PBDE) შემცველი მასალების გადამუშავებისა და განადგურებისთვის საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT/BEP)</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო კერძო სექტორი</p>	<p>1 მლნ. აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2021-2022</p>
---	--	---	---	------------------------------	--	------------------

		პილოტპროექტი განხორციელდა				
ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანი (HBCD)						
ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი პოლისტიროლის ქაფის (EPS/XPS) და ტექსტილის გარემოსთვის უსაფრთხოდ მართვა	ჰექსაბრომოციკლოდოდეკანი ს (HBCD) შემცველი პოლისტიროლის ქაფის (EPS/XPS) და ტექსტილის გადამამუშავებელი საქმიანობების კვლევა ჰექსაბრომოციკლოდოდეკანი ს (HBCD) შემცველი ნივთიერებების გარემოსთვის უსაფრთხო გზით დასაწყობება ჰექსაბრომოციკლოდოდეკანი ს (HBCD) შემცველი ნარჩენების განადგურების შესაძლებლობების კვლევა ჰექსაბრომოციკლოდოდეკანი ს (HBCD) შემცველი მასალების დამუშავებისა და განადგურებისთვის საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის (BAT/BEP) გამოყენება	ჰექსაბრომოციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი პოლისტიროლის ქაფის (EPS/XPS) და ტექსტილის გადამამუშავებელი საქმიანობის კვლევა განხორციელებულია ჰექსაბრომოციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი ნივთიერებები გარემოსათვის უსაფრთხოდ დასაწყობებულია ჰექსაბრომოციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი ნარჩენების არსებული განადგურების შესაძლებლობების კვლევა განხორციელებულია ჰექსაბრომოციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი ნივთიერებების დამუშავებისა და განადგურებისთვის გამოყენებული იქნა საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიების და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკა (BAT/BEP)	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო კერძო სექტორი	700 000 აშშ დოლარი	GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2021-2022
პერფტოროქტანსულფონმჟავა (PFOS) და მისგან წარმოებული ქიმიური ნივთიერებები						

<p>პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი მასალების გარემოსთვის უსაფრთხოდ მართვა</p>	<p>უზრუნველყოფილ იქნას პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი ნივთების და მასალების გარემოსთვის უსაფრთხოდ დასაწყობება</p> <p>პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი მარაგებისა და ნარჩენების განადგურების ვარიანტების კვლევა</p> <p>პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი მარაგების (სახანძრო ქაფი, საავიაციო ჰიდრაულიკური ზეთი; სინთეტიკური ხალიჩები) განთავსება</p> <p>შემუშავდეს სახელმძღვანელო დოკუმენტი პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი სახანძრო ქაფის გამოყენების შემდეგ არსებული ნარჩენის შეგროვება დამუშავებაზე</p>	<p>პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი ნივთები და მასალები გარემოსთვის უსაფრთხოდ დასაწყობებულია</p> <p>პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი მარაგებისა და ნარჩენების განადგურების ვარიანტების კვლევა განხორციელებულია</p> <p>პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი მარაგები განთავსებულია</p> <p>შემუშავებულია სახელმძღვანელო დოკუმენტი პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) შემცველი სახანძრო ქაფის გამოყენების შემდეგ არსებული ნარჩენის შეგროვება დამუშავებაზე</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო</p> <p>სსიპ საგანგებო სიტუაციების მართვის სააგენტო</p> <p>კერძო სექტორი</p>	<p>700 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2021-2022</p>
---	---	---	--	---------------------------	--	------------------

ცხრილი 9. მოდ-ით დაბინძურებული ტერიტორიების მართვის სამოქმედო გეგმა

მიზნები	აქტივობები	მოსალოდნელი შედეგები	წამყვანი და პარტნიორი ორგანიზაციები (პირველად მითითებული ორგანიზაცია არის წამყვანი, დანარჩენები კი პარტნიორები)	მოსალოდნელი ხარჯები	დაფინანსების შესაძლო წყაროები	ვადები
საკანონმდებლო ბაზის შექმნა მდგრადი ორგანული დამბინძურებლები თ დაბინძურებული ტერიტორიების მართვისთვის	დაბინძურებული ტერიტორიების მართვისთვის მიზნით საკანონმდებლო დოკუმენტაციის შემუშავება მდგრადი ორგანული დამბინძურებლებით (POPs) დაბინძურებული ტერიტორიების რეკულტივაციის/რემედიაციის გეგმების შემუშავება	დაბინძურებული ტერიტორიების მართვისთვის მიზნით საკანონმდებლო დოკუმენტაციის შემუშავებულია მდგრადი ორგანული დამბინძურებლებით (POPs) დაბინძურებული ტერიტორიების რეკულტივაციის/რემედიაციის გეგმები შემუშავებულია	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო მუნიციპალიტეტები	150 000 აშშ დოლარი	GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022
მდგრადი ორგანული	რეგიონების მიხედვით მდგრადი ორგანული	რეგიონების მიხედვით მდგრადი ორგანული	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის	250 000 აშშ დოლარი	GEF, EU, დონორი	2020-2022

<p>დამბინძურებლები (POPs) დაბინძურებული ტერიტორიების დამატებითი ინვენტარიზაცია</p>	<p>დამბინძურებლებით (POPs) დაბინძურებული ტერიტორიების დამატებითი ინვენტარიზაციის განხორციელება</p> <p>პერსონალის გადამზადება მდგრადი ორგანული დამბინძურებლებით (POPs) დაბინძურებული ტერიტორიების მართვის საკითხებში</p> <p>დაბინძურებული ტერიტორიების შესახებ მონაცემთა ბაზის და დაბინძურების რუკის შედგენა</p>	<p>დამბინძურებლებით (POPs) დაბინძურებული ტერიტორიების ინვენტარიზაციის განხორციელებულია</p> <p>მდგრადი ორგანული დამბინძურებლებით (POPs) დაბინძურებული ტერიტორიების საკითხებთან დაკავშირებით პერსონალი გადამზადებულია</p> <p>დაბინძურებული ტერიტორიების შესახებ მონაცემთა ბაზა და დაბინძურების რუკები შედგენილია</p>	<p>მეურნეობის სამინისტრო</p> <p>მუნიციპალიტეტები</p>		<p>ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	
<p>მდგრადი ორგანული დამბინძურებლები (POPs) დაბინძურებული საპილოტე ტერიტორიის რემედიაცია</p>	<p>თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით მდგრადი ორგანული დამბინძურებლებით (POPs) დაბინძურებული საპილოტე ტერიტორიის რემედიაცია</p>	<p>თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით მდგრადი ორგანული დამბინძურებლებით (POPs) დაბინძურებული საპილოტე ტერიტორია აღდგენილია</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო</p> <p>მუნიციპალიტეტები</p>	<p>250 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2020-2022</p>

ცხრილი 10. მოდ-ის საკითხებში ცნობიერების ამაღლების სამოქმედო გეგმა

ამოცანები	ღონისძიებები	მოსალოდნელი შედეგები	წამყვანი და პარტნიორი ორგანიზაციები (პირველად მითითებული ორგანიზაცია არის წამყვანი, დანარჩენები კი პარტნიორები)	მოსალოდნელი ხარჯები	დაფინანსების შესაძლო წყაროები	ვადები
ინფორმაციის ხელმისაწვდომობისა და სოციალური ჯგუფების ჩართულობის უზრუნველყოფა	ინფორმაციის გაცვლა კონვენციის სამდივნოსა და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან საინფორმაციო პორტალის შექმნა	ინფორმაცია მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) შესახებ რეგულარულად ახლდება და ხელმისაწვდომია დაინტერესებული მხარეებისათვის	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტრო მუნიციპალიტეტები არასამთავრობო ორგანიზაციები კერძო სექტორი	150 000 აშშ დოლარი	GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2022
სხვადასხვა სოციალური ჯგუფის წარმომადგენლებ	სხვადასხვა სოციალური ჯგუფის წარმომადგენლების ინფორმირება და ცნობიერების ამაღლება, ნაბეჭდი მასალის	საზოგადოების ცნობიერება ამაღლებულია მდგრადი ორგანული	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს შრომის,	150 000 აშშ დოლარი	GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2018-2022

<p>ის ინფორმირება და ცნობიერების ამაღლება მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) უარყოფით ზემოქმედებაზე ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე, შესაბამისი ნაბეჭდი მასალის მომზადება და გავრცელება, სემინარების ორგანიზება, ინფორმაციის გავრცელება მედიის საშუალებებით და ა.შ.</p>	<p>მომზადება და გავრცელება, სემინარების ორგანიზება, ინფორმაციის გავრცელება მედიის საშუალებით და ა.შ.</p>	<p>დამბინძურებლების (POPs) შესახებ.</p>	<p>ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტრო არასამთავრობო ორგანიზაციები კერძო სექტორი</p>			
<p>ცნობიერების ამაღლება მოდ - პესტიციდებზე და სხვა განსაკუთრებით საშიშ</p>	<p>ფერმერთათვის ცნობიერების ამაღლება და ტრენინგების ჩატარება: - პესტიციდების უკონტროლო გამოყენებით გამოწვეულ</p>	<p>ჩატარებულია ფერმერთათვის განკუთვნილი ცნობიერების ასამაღლებელი ტრენინგები:</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის</p>	<p>250 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2018-2022</p>

<p>პესტიციდებზე</p>	<p>რისკებზე;</p> <ul style="list-style-type: none"> - პესტიციდების მიერ ჯანმრთელობისთვის შექმნილ რისკებზე; - ცარიელი კონტეინერების მართვაზე; - საუკეთესო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკებზე; - ბაზარზე არსებულ ალტერნატივებზე <p>შემოსავლების სამსახურის თანამშრომლების გადამზადება აკრძალულ/დასაშვებ პესტიციდების იმპორტ/ექსპორტთან დაკავშირებით, პესტიციდების არალეგალური შემოტანა/გატანის პრევენციის მიზნით</p> <p>პესტიციდების იმპორტიორებთან/რეალიზატორებთან/ექსპორტიორებთან ტრენინგის ჩატარება პესტიციდების ფალსიფიცირებასთან დაკავშირებით</p> <p>მოსახლეობის განათლება და</p>	<ul style="list-style-type: none"> - პესტიციდების უკონტროლო გამოყენებით გამოწვეულ რისკებზე; - პესტიციდების მიერ ჯანმრთელობისთვის შექმნილ რისკებზე; - ცარიელი კონტეინერების მართვაზე; - საუკეთესო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკებზე; - ბაზარზე არსებულ ალტერნატივებზე <p>შემოსავლების სამსახურის თანამშრომლები გადამზადებულნი არიან იმპორტ/ექსპორტისთვის აკრძალულ/დასაშვებ პესტიციდების სიასთან დაკავშირებით, აღნიშნული პესტიციდების არალეგალური შემოტანა/გატანის პრევენციის მიზნით</p> <p>პესტიციდების იმპორტიორებთან/რეალიზ</p>	<p>სამინისტრო</p> <p>საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახური</p> <p>არასამთავრობო ორგანიზაციები</p> <p>კერძო სექტორი</p>			
---------------------	---	---	--	--	--	--

	<p>ცნობიერების ამაღლება პესტიციდების და პესტიციდებით დაბინძურებული ადგილების მიერ გამოწვეული ჯანმრთელობისა და გარემოს რისკებზე</p> <p>ფერმერთა განათლება და ცნობიერების ამაღლება პესტიციდების ინტეგრირებულ მართვასთან და ორგანულ ფერმერობასთან დაკავშირებით</p>	<p>ატორებთან/ექსპორტიორებთან ჩატარებული ტრენინგი ორიგინალი და გაყალბებული პესტიციდების განსხვავების შესახებ.</p> <p>მოსახლეობამ მიიღო განათლება და აიმაღლა ცნობიერება პესტიციდების და პესტიციდებით დაბინძურებული ადგილების მიერ გამოწვეული ჯანმრთელობისა და გარემოს რისკებზე</p> <p>ფერმერებმა მიიღეს განათლება და აიმაღლეს ცნობიერება პესტიციდების ინტეგრირებულ მართვასთან და ორგანულ ფერმერობასთან დაკავშირებით</p>				
<p>ცნობიერების ამაღლება პოლიქლორირებული ბიფენილების</p>	<p>ტრენინგების ჩატარება პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი დანადგარების მფლობელებთან, დანადგარების გარემოსთვის</p>	<p>ტრენინგები პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი დანადგარების მფლობელებთან ხსენებული დანადგარების</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი</p>	<p>230 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2018-2022</p>

<p>(PCBs) შესახებ</p>	<p>უსაფრთხო მართვის, შენახვის, ტრანსპორტირებისა და გაუვნებელყოფის მეთოდების შესახებ</p> <p>საბაჟო ოფიცრებისთვის ტრენინგის ჩატარება რათა გაიზარდოს პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი დანადგარების მიკვლევადობა და თავიდან იქნას აცილებული ასეთი დანადგარების ქვეყანაში იმპორტი</p> <p>ტრენინგების ჩატარება პერსონალისათვის, რომლებსაც უწევთ მუშაობა პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) ზეთებთან და პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველ დანადგარებთან, დაბინძურების უარყოფითი ზემოქმედების შემცირებისა და გარემოში ემისიების შემცირების მიზნით</p>	<p>გარემოსთვის უსაფრთხო მართვის, შენახვის, ტრანსპორტირებისა და ნაგავსაყრელზე გატანის მეთოდების შესახებ ჩატარებულია</p> <p>ჩატარდა ტრენინგი საბაჟო ოფიცრებისთვის რათა გაიზარდოს პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველი დანადგარების მიკვლევადობა და თავიდან იქნას აცილებული ასეთი დანადგარების ქვეყანაში იმპორტი</p> <p>ტრენინგები ჩატარებულია პერსონალისთვის, რომლებსაც უწევთ მუშაობა პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) ზეთთან და პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCBs) შემცველ დანადგარებთან</p>	<p>განვითარების სამინისტრო</p> <p>საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახური</p> <p>კერძო სექტორი</p> <p>არასამთავრობო ორგანიზაციები</p>			
<p>ცნობიერების</p>	<p>მოსახლეობის და</p>	<p>მოსახლეობა და</p>	<p>საქართველოს გარემოს</p>	<p>200 000 აშშ</p>	<p>GEF, EU,</p>	<p>2018-2022</p>

<p>ამაღლები ხელშეწყობა არაგანზრახ წარმოებული მდგრადი ორგანული დამბინძურებლებ ის (U-POPs) შესახებ</p>	<p>დაინტერესებული მხარეების ინფორმირება არაგანზრახ წარმოებული მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (U- POPs) გავლენაზე გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე სასწავლო და ცნობიერების ასამაღლებელი მასალების შემუშავება და გავრცელება საწარმოებისთვის ტრენინგის ჩატარება საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიებისა და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკების (BAT/BEP) შესახებ</p>	<p>დაინტერესებული პირები ინფორმირებულნი არიან არაგანზრახ წარმოებული მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (U- POPs) გავლენაზე გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მიმართებით სასწავლო და ცნობიერების ასამაღლებელი მასალები შემუშავებულია არაგანზრახ წარმოებული მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (U- POPs) ზემოქმედებაზე ჯანმრთელობასა და გარემოზე ჩატარებულია საწარმოებისთვის ტრენინგი საუკეთესო არსებული ტექნოლოგიებისა და საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკების (BAT/BEP) შესახებ</p>	<p>დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო კერძო სექტორი</p>	<p>დოლარი</p>	<p>დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	
--	--	---	---	---------------	---	--

<p>ცნობიერების ამაღლება მდგრადი ორგანული დამაბინძურებელი პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერების (POP-PBDE) შესახებ</p>	<p>ჩატარდეს ცნობიერების ამაღლების აქტივობები ინდუსტრიისთვის, მწარმოებლებისთვის, არასამთავრობო სექტორისთვის, იმპორტიორებისთვის, ექსპორტიორებისთვის, საცალო მოვაჭრეებისთვის, აღმასრულებელი ორგანოებისთვის, საბაჟო სამსახურებისთვის და მოსახლეობისათვის სამომხმარებლო პროდუქტებში არსებულ მოდ (POPs) პოლიბრომირებული დიფენილ ეთერებსა და საშიშ ქიმიურ ნივთიერებებთან დაკავშირებით დაინტერესებული მხარეების და მოსახლეობის ინფორმირება მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POP-PBDE) გადამუშავებასთან დაკავშირებულ გამოწვევებზე ცნობიერების ამაღლება სამომხმარებლო საქონელში</p>	<p>ჩატარდა ცნობიერების ამაღლების აქტივობები ინდუსტრიისთვის, მწარმოებლებისთვის, არაფორმალური სექტორისთვის, იმპორტიორებისთვის, ექსპორტიორებისთვის, საცალო მოვაჭრეებისთვის, აღმასრულებელი ორგანოებისთვის, საბაჟო სამსახურებისთვის და მოსახლეობისათვის სამომხმარებლო პროდუქტებში არსებულ მდგრად ორგანულ დამაბინძურებლებზე (POPs) და საშიშ ქიმიურ ნივთიერებებზე დაინტერესებული მხარეები მოსახლეობა ინფორმირებულია მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POP-PBDE) გადამუშავებასთან დაკავშირებულ გამოწვევებზე ამაღლდა ცნობიერება სამომხმარებლო საქონელში არსებული მდგრადი</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახური კერძო სექტორი ნაგავსაყრელის მფლობელები არასამთავრობო ორგანიზაციები</p>	<p>200 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2020-2022</p>
--	---	--	---	---------------------------	--	------------------

	<p>არსებული მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POP-PBDE) და სხვა საშიში ქიმიურ ნივთიერებების შესახებ</p> <p>ტრენინგების ჩატარება ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (WEEE)/ექსპლუატაციიდან გამოსული ავტომობილების გადამამუშავებელ სექტორთან საუკეთესო არსებულ ტექნოლოგიებზე და საუკეთესო გარემოსდაცვით პრაქტიკაზე</p>	<p>ორგანული დამბინძურებლების (POP-PBDE) და სხვა საშიში ქიმიურ ნივთიერებების შესახებ</p> <p>ჩატარდა ტრენინგები ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების (WEEE)/ექსპლუატაციიდან გამოსული ავტომობილების გადამამუშავებელ სექტორთან საუკეთესო არსებულ ტექნოლოგიებზე და საუკეთესო გარემოსდაცვით პრაქტიკაზე</p>				
<p>ცნობიერების ამაღლება ჰექსაბრომ ციკლოდოდეკანის (HBCD) შესახებ</p>	<p>ცნობიერების ამაღლება ჰექსაბრომციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი მასალების გარემოსთვის უსაფრთხო მართვაზე (გამოყენება, ტრანსპორტირება, შენახვა, განკარგვა)</p> <p>ტრენინგების ჩატარება ინდუსტრიაში არსებულ</p>	<p>ცნობიერება ამაღლებულია ჰექსაბრომციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი ნივთების და მასალების გარემოსთვის უსაფრთხო მართვაზე (გამოყენება, ტრანსპორტირება, შენახვა, განკარგვა)</p> <p>ტრენინგები ჩატარებულია ინდუსტრიაში არსებულ</p>	<p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სამშენებლო კომპანიები გადამამუშავებლები</p>	<p>200 000 აშშ დოლარი</p>	<p>GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები</p>	<p>2020-2022</p>

	საუკეთესო მეთოდებზე და გარემოს დაცვით პრაქტიკებზე ჰექსაბრომოციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი ნივთიერებების გამოყენებასთან დაკავშირებით	საუკეთესო მეთოდებზე და გარემოს დაცვით პრაქტიკებზე ჰექსაბრომოციკლოდოდეკანის (HBCD) შემცველი ნივთიერებების გამოყენებასთან მიმართებით				
ცნობიერების ამაღლება პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) და მასთან დაკავშირებულ ქიმიურ ნივთიერებებზე	საგანმანათლებლო მასალების მომზადება დაინტერესებული მხარეებისთვის დაინტერესებული მხარეების და მოსახლეობის ინფორმირება პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) გარემოსა და ჯანმრთელობასთან დაკავშირებულ საფრთხეებზე, ეკოლოგიურად უსაფრთხო მართვაზე და ალტერნატივებზე ტრენინგების ჩატარება მეხანძრეებისთვის პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS)	საგანმანათლებლო მასალები მომზადებულია დაინტერესებული მხარეებისთვის ინფორმაცია მიწოდებულია დაინტერესებული მხარეებისთვის და მოსახლეობისთვის პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) გარემოსა და ჯანმრთელობასთან დაკავშირებულ საფრთხეებზე, ეკოლოგიურად უსაფრთხო მართვაზე და ალტერნატივებზე ტრენინგები ჩატარებულია მეხანძრეებისთვის პერფტოროქტან	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სსიპ საგანგებო სიტუაციების მართვის სააგენტო საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო (შემოსავლების სამსახური) კერძო სექტორი	200 000 აშშ დოლარი	GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022

	<p>შემცველ ქაფზე და ასევე, აღნიშნული ქაფის ალტერნატივებზე</p> <p>საბაჟო სამსახურების გადამზადება ნივთიერებებში არსებული მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების(PFOS) და სხვა საშიში ნივთიერებების შესახებ.</p> <p>ტრენინგების ჩატარება ინდუსტრიაში არსებულ საუკეთესო ტექნოლოგიებზე და პრაქტიკებზე</p> <p>პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) გამოყენებასთან დაკავშირებით</p>	<p>სულფონმჟავას (PFOS) შემცველ ქაფზე და ასევე, აღნიშნული ქაფის ალტერნატივებზე</p> <p>საბაჟო სამსახურებში ჩატარდა გადამზადება ნივთიერებებში არსებული მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) და სხვა საშიში ნივთიერებების შესახებ.</p> <p>ტრენინგები ჩატარებულია ინდუსტრიაში არსებულ საუკეთესო ტექნოლოგიებზე და პრაქტიკებზე</p> <p>პერფტოროქტან სულფონმჟავას (PFOS) გამოყენებასთან მიმართებით</p>				
--	--	---	--	--	--	--

ცხრილი 11. მოდ-ის კვლევის და მონიტორინგის სამოქმედო გეგმა

ამოცანები	ღონისძიებები	მოსალოდნელი შედეგები	წამყვანი და პარტნიორი ორგანიზაციები (პირველად მითითებული ორგანიზაცია არის წამყვანი, დანარჩენები კი პარტნიორები)	მოსალოდნელი ხარჯები	დაფინანსების შესაძლო წყაროები	ვადები
მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) მონიტორინგის შესაძლებლობების შექმნა	მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) მონიტორინგის ლაბორატორიის განახლება სათანადო პერსონალის გადამზადება	მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) მონიტორინგი შესაძლებელია პერსონალი გადამზადებულია ხოლო აღჭურვილობები განახლებული	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	350 000 აშშ დოლარი	GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022
მდგრად ორგანულ დამბინძურებლებთან (POPs) დაკავშირებული კვლევების ხელშეწყობა	მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) მონიტორინგის მონაცემების შეკრება და პრიორიტეტიზაცია მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) რეგიონალურ და საერთაშორისო მონიტორინგსა და კვლევაში მონაწილეობის ხელშეწყობა მდგრადი ორგანული	მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) შესახებ მონიტორინგის მასალები შეკრებილია პრიორიტეტი განსაზღვრულია. საქართველო მონაწილეობს მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) რეგიონალურ და საერთაშორისო მონიტორინგსა და კვლევაში	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო მუნიციპალიტეტები სამეცნიერო სექტორი	400 000 აშშ დოლარი	GEF, EU, დონორი ქვეყნები და ორგანიზაციები	2020-2022

	<p>დამბინძურებლების (POPs) მონიტორინგისა და კვლევის შესაძლებლობების შექმნის ხელშეწყობა</p> <p>საქართველოში კვლევის ჩატარების ხელშეწყობა ალტერნატიულ ქიმიურ ნივთიერებებზე, პროდუქტებზე და დანადგარებზე, მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) გამოყენების შესამცირებლად</p> <p>მოდ-დამბინძურებული ტერიტორიების და საწყობების მონიტორინგი</p> <p>გარემოსა და საკვებში მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) ემისიებისა და დაგროვების მონიტორინგი</p> <p>ბიომონიტორინგის განხორციელება ქალის რძის ნიმუშებში (ცხიმში)</p> <p>პოლიბრომინირებული დიფენილეთერის დონის განსაზღვრა.</p>	<p>საქართველოში მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) მონიტორინგისა და კვლევის ქსელი შექმნილია მიმდინარეობს კვლევები ალტერნატიულ ქიმიურ ნივთიერებებზე, პროდუქტებზე და დანადგარებზე, რათა შეიცვალოს და შემცირდეს მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) და მისი შემცველი ნივთიერებების, პროდუქტებისა და დანადგარების გამოყენება</p> <p>მიმდინარეობს მდგრადი ორგანული დამბინძურებული ტერიტორიების და საწყობების მონიტორინგი</p> <p>მიმდინარეობს გარემოსა და საკვებში მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების (POPs) ემისიებისა და დაგროვების მონიტორინგი</p>				
--	--	---	--	--	--	--